

Дати

НІНУ ЄВГЕНІЇВНУ КРУТІКОВУ – ВІТАЄМО!

Н.Є.Крутікова. 50-і рр.

Редакція журналу "Слово і Час", співробітники Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України щиро вітають з поважним ювілеєм "берегиню" нашого інституту, багатолітнього й активного члена редколегії "Радянського літературознавства" (1965 р. по 1989 р.) **Ніну Євгеніївну Крутікову** – члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора, видатного фахівця з історії української та російської літератур, засновника школи порівняльних досліджень українсько-російських літературних явищ, а також дослідника теоретичних проблем генези та естетики реалізму в стосунках із іншими літературними напрямками, питань психології творчості, авторки понад 350 наукових праць (з них 19 монографій), активного учасника громадсько-політичного життя країни як депутата Київської міськради, одного з фундаторів і керівників Республіканського Товариства "Знання" (1954–1982) та заступника голови українського відділення Товариства радянсько-болгарської дружби, учасника численних міжнародних славістичних з'їздів,

конференцій, симпозіумів. Ніна Євгеніївна брала участь у роботі IX й X сесій Генеральної Асамблеї ООН (США, 1954, 1955). Член НСПУ з 1959 р.

Навіть стисло викладена *curriculum vitae* Ніни Євгеніївни Крутікової зайняла б добру частину сторінок цього номера "СіЧ" і (відсилаємо до УЛЕ, УРЕС, до підготованої колегами ювілярки й нею самою монографії "Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України 1926–2001: "Сторінки історії – 75" – рукопис у вид-ві "Наукова думка"). Отже, обмежимося переліком основних її монографій, актуальних і сьогодні: "М.В.Гоголь" (1952), "Гоголь і українська література" (1957), "Лев Толстой і українська література" (1958), "Творчість І.Нечуя-Левицького" (1961), "Сторінки творчого життя (М.Вовчок в житті і праці)" (1965), "Реалізм. Збагачення. Єдність" (1976), "В началу века. Горький и символисты" (1978), "Н.В.Гоголь. Исследования и материалы" (1992) та ін. Вона – головний редактор 10-томного видання творів І.Нечуя-Левицького, "Історії українсько-російських літературних зв'язків" (й автор декількох розділів), член редколегії та редактор окремих томів фундаментальних видань творів українських письменників (І.Франка, М.Рильського, Марка Вовчка та ін.).

Вітаємо заслуженого діяча науки і техніки Ніну Євгеніївну Крутікову із престижною минулорічною державною нагородою – Орденом княгині Ольги III ст.; її багаторічна діяльність на ниві науки і культури оцінена також Орденом Трудового Червоного Прапора (1967) й дев'ятьма медалями, в т.ч. двома болгарськими.

Одним із учителів, зразком вченого-філолога став для ювілярки передусім академік із усевітнім визнанням О.І.Білецький*. Багатолітнім другом і радником був академік М.К.Гудзій – подаємо автографи кількох його листів.

19.VIII.54 г.

"Дорогой доктор!

От души поздравляю Вас с окончательным завершением за Вами этого высокого титула, придающего добавочное украшение даже женщине, не нуждающейся

* Спогади Н.Є.Крутікової про академіка й людину О.І.Білецького ("Крізь пелену часу") надруковано у вид.: "Про Олександра Івановича Білецького". – К., 1984.

** "Гоголь і українська література" (1957). Згодом М.К.Гудзій ґрунтовно розглянув названу книгу – див.: Известия АН СССР (ОАЯ). – Т. 17. – Вил. 1. – 1958.

вообще ни в каких добавках к своей личности. Аксиос, аксиос, аксиос! — как возглашается при возведении в сан архиерея. Чтобы архиерей превратился в архиепископа, Вам надлежит теперь получить звание профессора, о чем, я уверен, незамедлительно позаботится Киевский университет.

17.VI.57 г.

Поздравляю Вас паки и паки с выходом в свет Вашей книги**, которую получил вчера и за которую Вас сердечно благодарю. Пусть эта книга будет большим первенцем еще многих книг, которые Вы с принадлежащей Вам умной, талантливой и ясной головой напишете и напечатаете еще в зном количестве.

12.XII.64 г.

Сердечно благодарю Вас за Ваши статьи и за дружеское письмо. Особенно ценны тщательно опубликованные Вами письма Марко Вовчок к Тургеневу.

* * *

На завершення нашого вітання надаємо слово колегам ювілярки — співробітникам Відділу світової літератури, друкуючи їхнє минулорічне поздоровлення Ніни Євгеніївни з нагоди нагородження Орденом княгині Ольги (III ст.):

Дорога Ніно Євгеніївно!

Ми всі щиро вітаємо Вас з високою нагородою. А оскільки Ви все життя були людиною неординарною, то й вітання повинно бути неординарним.

Народившись у родині вчителя словесності, Ви рано змушені були самостійно дбати про себе. І вже з юності Ви обрали для себе незвичайну долю. Отримавши престижну освіту економіста — закінчивши курс Харківського планового інституту, Ви мали сміливість кинути все і поринути у зовсім екзотичний — як на тоді, так і на сьогодні — світ літератури. Ви вступили до аспірантури славетного ІФЛІ — Московського Інституту філософії, літератури, історії, який тоді був гуманітарним центром обдарованої молоді. Але Ви ніколи не боялися крутих поворотів долі і, не вагаючись, "проміняли" Москву на Київ. Ще перебуваючи в аспірантурі Київського університету, Ви встигали, як і завжди в житті, виступати в ролі не тільки науковця, а й обдарованого лектора, викладача, потім доцента і згодом професора кафедри російської літератури, якого і зараз згадують посивілі студенти. Ви продовжували викладати і під час війни, в евакуації, — всюди, куди вела Вас доля.

Вашу кандидатську дисертацію, яку Ви захистили напередодні війни, було написано не просто про Максима Горького, а про ті проблеми романтизму і реалізму, які і дотепер не можна вважати вирішеними в теорії літератури. До того ж часу належить і початок Вашої роботи в Інституті літератури, так що зараз можна вважати, що саме Ваше ім'я треба занести до майбутньої книги рекордів Інституту як ім'я людини, що працювала найбільший термін і жодного разу не затримала строки виконання планових тем, хоча інколи і займала дуже високі посади в Інституті, як то заступник директора з наукової частини, а на час відсутності директора керувала Інститутом, до того ж згодом майже 20 років завідувала відділом російської літератури.

Вашу докторську дисертацію було присвячено творчості Гоголя в контексті української літератури. Продовжуючи напрям наукових розробок своїх славетних вчителів О.І.Білецького та М.К.Гудзія, Вам, власне, пощастило створити в Україні школу порівняльних досліджень українсько-російських літературних явищ. І найважливішим при цьому було те, що зазначав і О.І.Білецький у ті давні радянські часи: Ви ніколи не виводили українську літературу з російської традиції, завжди вважаючи її, літературу, феноменом національного життя та національної культури.

Ви героїчно відстоювали свій відділ у скрутні часи перенесення державних пріоритетів з ідеології до економіки, яку особисто Ви давно полишили. Ви самі рекомендували на свою посаду молодих керівників, які, на жаль, швидко кидали відділ напризволяще, і Вам знову і знову доводилося брати кермо у свої руки, завжди неофіційно бути лідером. Цей шекспірівський сюжет має тенденцію переходу до розряду вічних мотивів порівняльного літературознавства — тобто як-ніяк, а доведеться і Вам перебувати в цьому Інституті вічно. Так народжуються інститутські міфи...